

रोड गाउँपालिका

रोड राजपत्र

खण्ड :

संख्या:

प्रकाशित मिति: २०७७/१२/२५

भाग-

रोड गाउँपालिकाको मनसुनजन्य विपद् प्रभावित निजी आवास पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापना अनुदान
कार्यविधि, २०७७

रोड गाउँपालिकाको मनसुनजन्य विपद् प्रभावित निजी आवास पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापना अनुदान
कार्यविधि, २०७७

स्वीकृत मिति: २०७७/१२/२५

प्रस्तावना:

मनसुनजन्य विपद्बाट क्षतिग्रस्त निजी आवासलाई सुरक्षित तरिकाले मर्मत, प्रवलिकरण, पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापना गर्ने कार्यलाई व्यवस्थित रूपले सञ्चालन गरी विपद् प्रभावितलाई प्रदान गरिने अनुदानलाई व्यवस्थित गर्न बान्छनीय भएकोले रोड गाउँ कार्यपालिकाले यो कार्यविधि बनाई लागु गरेको छ ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भ: (१) यस कार्यविधिको नाम “ रोड गाउँपालिकाको मनसुनजन्य विपद् प्रभावित निजी आवास पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापना अनुदान कार्यविधि, २०७७” रहेको छ ।

(२) यो कार्यविधिले मनसुनजन्य बाढी पहिरोका घटनाहरूबाट प्रभावितहरूलाई मात्र समेट्नेछ ।

(३) यो कार्यविधि तुरुन्त लागु हुनेछ ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,

क) “आवास इकाई” भन्नाले स्वीकृत मापदण्ड, नक्शा एवम् डिजाइन अनुसारको प्रविधि अवलम्बन गरी निर्माण गरिएका आवासीय घर सम्झनुपर्छ ।

ख) “कार्यपालिका” भन्नाले रोड गाउँपालिकाको कार्यपालिकालाई सम्झनु पर्छ ।

ग) “प्रकोप व्यवस्थापन कोष” भन्नाले गाउँपालिकाको प्रकोप व्यवस्थापन कोषलाई सम्झनु पर्छ ।

घ) “जोखिम वर्ग” भन्नाले परिवारमा एकल महिला वा अपाङ्गता भएका व्यक्ति वा ज्येष्ठ नागरिक वा दीर्घरोगी, बालबालिका मात्र भएको वर्गलाई सम्झनु पर्छ ।

ङ) “अध्यक्ष” भन्नाले रोड गाउँपालिकाको अध्यक्षलाई सम्झनुपर्दछ ।

च) “उपाध्यक्ष” भन्नाले रोड गाउँपालिकाको उपाध्यक्षलाई सम्झनुपर्दछ ।

छ) “प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत” भन्नाले गाउँपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई सम्झनुपर्दछ ।

ज) “परिवार” भन्नाले पीडितको पति वा पत्नी, छोरा, बुहारी, छोरी, धर्मपुत्र, धर्मपुत्री, बाबु, आमा, सौतेनीआमा र आफूले पालन पोषण गर्नुपर्ने दाजु, भाउजू, भाइ, बुहारी र दिदी, बहिनी सम्झनुपर्छ । सो शब्दले एकासगोलमा बसोबास गर्ने परिवारका अन्य सदस्य समेत जनाउनेछ ।

झ) “पुनर्निर्माण” भन्नाले विपद्बाट क्षति भएको निजी आवास लाभग्राहीको साविककै वा निज वा निजको परिवारको कुनै सदस्यको स्वामित्वमा रहेको अन्य कुनै उपयुक्त जग्गामा सुरक्षित नवनिर्माण गर्ने कार्यलाई सम्झनुपर्छ ।

ज) “पुनर्स्थापना” भन्नाले विपद् बाट क्षति भएको संरचना रहेको स्थानमा पुनर्निर्माण गर्न नमिल्ने र निजको बसोबास योग्य जमिन अन्यत्र कतै नभएको वा विपद् प्रभावित भूमिहिन परिवारलाई अन्यत्र बसोबास गराउनुपर्ने अवस्थालाई सम्झनुपर्छ ।

ट) “प्रबलीकरण” भन्नाले विपद् बाट प्रभावित संरचनाहरूमा भएको क्षतिको प्राविधिक मूल्याङ्कनबाट मेजर रिपेयर(ग्रेड २) र माइनर रिपेयर (ग्रेड ३) गर्नु पर्ने भनी यकिन भएको मर्मत संभार सम्बन्धी कामलाई सम्झनु पर्छ र सो शब्दले विपद् बाट प्रभावित आवास पुनर्निर्माण लगत संकलनको लागि प्रयोग गरिने संलग्न अनुसूची-१ बमोजिमको प्रश्नावलीमा उल्लेख भएको ग्रेड र प्राविधिक समाधान समेतलाई जनाउनेछ ।

ढ) “स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति” भन्नाले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ बमोजिम गठित स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति सम्झनु पर्छ ।

ण) “लाभग्राही” भन्नाले यस कार्यविधिको दफा ३ र ४ बमोजिम छनौट भएका व्यक्ति वा परिवार सम्झनुपर्छ ।

त) “विपद् उत्थानशील प्रविधिको प्रयोग” भन्नाले भूकम्प उत्थानशील प्रविधि प्रयोग भएको, कटान तथा पहिरोको जोखिम आँकलन गरी सुरक्षित ठानिएको, डुवानको जोखिम आँकलन गरी न्यूनीकरणका उपायहरू अवलम्बन गरिएको पुनर्निर्माण सम्झनु पर्छ ।

थ) “हकवाला” भन्नाले पैतृक सम्पत्तिमा अंश हक पाउने व्यक्ति सम्झनुपर्छ ।

परिच्छेद-२

लाभग्राही पहिचान तथा अनुदान सम्झौता

३. लाभग्राही पहिचान: (१) स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले सम्बन्धित वडालाई देहायको आधारमा लाभग्राहीको पहिचान गर्न लगाइ सूची सहितको विवरण गाउँ कार्यपालिकामा पेश गर्नु पर्नेछ:

- (क) अनुसूची-१ बमोजिमको ढाँचामा संकलन गरिएको लगत र सो बमोजिमको क्षति विश्लेषण,
- (ख) विपद्का घटनाबाट क्षति भएको घर बाहेक सोही स्थान वा अन्यत्र बसोबास योग्य अर्को घर, आवास नभएको व्यक्ति वा परिवार,
- (ग) सम्बन्धित वडाले लाभग्राही कायम गर्न गरेको सिफारिस,
- (घ) सम्बन्धित व्यक्तिको नागरिकताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि वा राष्ट्रिय परिचयपत्र,
- (ङ) जग्गाधनी प्रमाण पूर्जाको प्रतिलिपि वा बसोबासको प्रमाण खुल्ने कुनै कागजात वा भोगचलन खुलेको सर्जिमिन मुचुल्का,
- (च) यस कार्यविधि बमोजिम जोखिम बर्गमा पर्ने भए सो को पुष्टि हुने सरकारी निकायबाट जारी भएको कागज प्रमाण ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम लाभग्राही पहिचान गर्दा एक परिवारबाट एकभन्दा बढी लाभग्राही नपर्ने गरी गर्नुपर्नेछ । तर विपद्को घटना हुनुभन्दा अगावै अंशवण्डा गरेका वा मानो छुट्टिई भिन्न बसेका घर परिवारलाई छुट्टै घर परिवारमा गणना गर्न वाधा पुर्याएको मानिने छैन ।

४. लाभग्राही कायम गर्ने: (१) स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले दफा ३ को उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त भएको सूचीमा समावेश भएको व्यक्तिको सङ्कलित लगत र सो को क्षति विश्लेषण तथा सिफारिसको अध्ययन गरी विपद् प्रभावित परिवार मात्र समावेश हुने गरी लाभग्राही कायम गर्नु पर्नेछ । यसरी लाभग्राही कायम गर्दा प्रबलीकरणका लाभग्राही, पुन निर्माणका लाभग्राही र पुनर्स्थापनाका लाभग्राही भनी छुट्टाछुट्टै रूपमा बर्गीकरण गरी कुनै लाभग्राही जोखिम बर्गमा पर्ने भए सो समेत खुलाई विवरण तयार गर्नु पर्नेछ ।

(१) लाभग्राही कायम गर्ने प्रयोजनका लागि सम्बन्धित स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले तयार गरेको सूचीमध्ये गाउँ कार्यपालिका बैठकले प्राविधिक कर्मचारीको मूल्याङ्कन प्रतिवेदनका आधारमा पुनर्मूल्याङ्कन गरी लाभग्राही पहिचान गर्नुपर्ने छ ।

परिच्छेद-३

वित्तीय प्रबन्ध र अनुदान व्यवस्था

५. वित्तीय प्रबन्ध: (१) गाउँ कार्यपालिकाले गाउँपालिकाको कोषमा उपलब्ध भएको रकमबाट लाभग्राही अनुदान प्रयोजनको लागि रकम उपलब्ध गराउनेछ ।

६. अनुदान रकम: (१) यस कार्यविधि बमोजिम कायम भएका लाभग्राहीले दोहोरो नपर्ने गरी आफू कायम भएको लाभग्राही बर्गको एउटा मात्र अनुदान रकम बैंक खातामार्फत प्राप्त गर्नेछ:

(क) निजी आवास मर्मत वा प्रबलीकरण अनुदान: मर्मत वा प्रबलीकरणका लाभग्राहीले सम्झौता अनुसार कार्यसम्पन्न गरेको प्राविधिक जाँचपास प्रतिवेदनको आधारमा एकमुष्ट पचास हजार रुपैया, (ख) निजी आवास पुनर्निर्माण अनुदान: पुनर्निर्माणका लाभग्राहीले निजी आवास पुनर्निर्माणको लागि क्षतिको यथार्थ प्राविधिक मुल्याङ्कनका आधारमा बढिमा एक लाख रुपैयाँ दुइ किस्तामा देहाय बमोजिमको रकम उपलब्ध गराइनेछ ।

१. सम्झौता हुनासाथ सम्बन्धित वडाको सिफारिसमा पहिलो किस्ता बापत साठी हजार,

२. निर्माण सम्पन्न गरिसके पछि प्राविधिकको अन्तिम जाँच प्रतिवेदनको आधारमा अन्तिम किस्ता बापत ४० हजार रुपैया ।

७. अनुदान सम्झौता: (१) दफा ४ को उपदफा (३) बमोजिम प्राप्त भएको लाभग्राहीहरूको सूचीका आधारमा सम्बन्धित वडाअध्यक्षले वडा कार्यालयमा मर्मत वा प्रबलीकरणका लाभग्राहीसँग अनुसूची- २ को ढाँचामा र पुनर्निर्माण वा पुनर्स्थापनाका लाभग्राहीसँग अनुसूची-३ को ढाँचामा अनुदान सम्झौता गर्न गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयमा पठाउनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको सम्झौताको आधारमा गाउँपालिकाले लाभग्राहीहरूलाई पायक पर्ने बैंकमा पहिलो किस्ता बापतको एकमुष्ट रकम सम्बन्धित बैंक मार्फत लाभग्राहीको खातामा निजले भुक्तानी पाउने गरी रकम निकास गर्नु पर्नेछ ।

(३) सम्झौता पत्र तथा खर्च विवरण सम्बन्धी अभिलेख गाउँपालिकाले राख्नुपर्नेछ र सो को विवरण नियमित रूपमा गाउँ कार्यपालिकामा पेशगर्नुपर्नेछ ।

८. लाभग्राहीले अनुदान रकम प्राप्त गर्ने सम्बन्धी अन्य ब्यवस्था:(१) कुनै लाभग्राहीले निजले पाउने अनुदान रकमभन्दा बढी रकम खर्च गरी जग्गा खरिद गर्न, मर्मत वा प्रबलीकरण गर्न, पुनर्निमाण गर्न वा पुनर्स्थापित हुन चाहेमा वा खर्च गरेमा निजले पाएको अनुदान रकमभन्दा जति बढी रकम खर्च गरेता पनि त्यसरी खर्च गरेको रकम लाभग्राही स्वयंले व्यहोर्नु पर्नेछ ।

(२) जोखिमयुक्त बस्तीबाट अन्यत्र बसोबास सार्नुपर्ने भनी किटान भएका घरधनीहरू मध्ये कुनै घरधनीले आफ्नो इच्छाअनुसार गाउँपालिका भित्रको कुनै सुरक्षित स्थानमा बसोबास गर्न चाहेमा निजलाई पनि पुनर्स्थापनाको लाभ ग्राही कायम गरी निजी आवास पुनर्निर्माणका लागि लाभग्राही सरह अनुदान रकम उपलब्ध गराइनेछ ।

(३) क्षति भएको लाभग्राहीको एकासगोलका व्यक्तिहरूको अर्को आवासीय घर भएमा अनुदान रकम दिइने छैन तर सो विपद्को घटना हुनु अगावै निजहरूको अंशवण्डा भइसकेको वा परिवार छुट्टि भिन्न भई घर भत्किएको र लाभग्राहीको सूचीमा नाम समावेश भएकाहरूको हकमा अन्यत्र वा सोही स्थानमा क्षति नभएको बसोबास योग्य घर रहेको घरधनी बाहेक अन्य लाभग्राही घरधनीहरूले पुनर्निर्माण वा पुनर्स्थापना बापतको अनुदान रकम पाउन सक्नेछन् । तर मर्मत वा प्रबलीकरणको अनुदानका लागि भने एउटा घरमा जतिसुकै घरधनीको स्वामित्व भएपनि एकजना मात्र लाभ ग्राही हुनेछन् ।

परिच्छेद- ४

विविध

९. विपद् उत्थानशील प्रविधिको प्रयोग: (१) निजी आवास निर्माण वा प्रबलीकरण गर्दा स्वीकृत राष्ट्रिय भवन संहिता तथा मापदण्डको प्रयोग र पालना गर्नु पर्नेछ ।

(२) निजी आवास पुनर्निर्माण तथा प्रबलीकरणको प्राविधिक मापदण्ड शहरी विकास मन्त्रालयले निर्धारण गरेबमोजिम हुनेछ ।

(३) लाभग्राहीले उपदफा (२) बमोजिमको प्राविधिक मापदण्डको प्रयोग र पालना गरी आफूले चाहेको भूकम्प प्रतिरोधात्मक प्रविधि अनुसार अन्य डिजाइनहरूको घर बनाउन सक्नेछ ।

(४) गाउँपालिकाले निजी आवास पुनर्निर्माण, प्रबलीकरण वा मर्मत कार्यको प्रगति निरीक्षण र प्रमाणीकरण गर्नको लागि गाउँपालिकाले सम्बन्धित प्राविधिक कर्मचारीलाई खटाउनेछ ।

१०. जीविकोपार्जन सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने: स्थानीय सरकारले विपद् प्रभावित भई स्थानान्तरण भएका लाभग्राहीहरूलाई उनीहरूको जीवन निर्वाहको लागि सीपमुलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न गराउन सक्नेछ । यस्ता कार्यक्रम तय गर्दा एकल महिला, बालबालिका, विपन्न, जेष्ठ नागरिक, अपांगता भएका व्यक्तिको जीविकोपार्जन तथा आय आर्जनलाई प्राथमिकता दिनु पर्नेछ ।

११. समयमै कार्य सम्पन्न गर्नु पर्ने:लाभग्राहीले अनुदान सम्झौता गरेको मितिले एक वर्ष भित्रमा सम्झौता बमोजिमको निर्माण कार्य सम्पन्न गर्नु पर्नेछ ।तर पहिलो किस्ता प्राप्त गरेका लाभग्राहीहरूले एक वर्ष भित्र कार्य सम्पन्न नगरेमा उक्त रकम सरकारी बाँकी सरह असुल उपर गरिने छ।

१२. प्राथमिकता दिनुपर्ने: यो कार्यविधि कार्यान्वयन गर्दा विपन्न, सिमान्तकृत, अल्पसंख्यक र जोखिम वर्गमा पर्ने लाभग्राहीलाई प्राथमिकता दिईनेछ।

१३. स्थानीय श्रममुलक प्रविधिलाई प्रोत्साहन गर्ने: यो कार्यविधि कार्यान्वयन गर्दा स्थानीय स्रोतसाधन, ज्ञान, सीप र श्रमलाई प्रोत्साहन गरिनेछ।

१४. निर्देशन दिन सक्ने: गाउँपालिकाले यो कार्यविधि बमोजिमको काम कारबाहीका सन्दर्भमा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई निर्देशन दिन सक्नेछ । त्यस्तो निर्देशन पालना गर्नु त्यस समितिको कर्तव्य हुनेछ ।

१५. कारबाही हुने: यस कार्यक्रमबाट लाभान्वित हुन झुठा विवरण पेश गरेमा वा झुठा सिफारिस गरेको पाइएमा निजसँग निजी आवास अनुदान सम्झौता भइसकेको रहेछ भने त्यस्तो सम्झौता रद्द तथा अनुदान लिएको भए सो रकम सरकारी बाँकी सरह असुल उपर गरी त्यस्ता व्यक्तिहरूलाई प्रचलित कानून बमोजिम कारबाही हुनेछ ।

१६. कार्यविधि हेरफेर, संसोधन तथा खारेजी: गाउँ कार्यपालिकाले आवश्यकता अनुसार यस कार्यविधीमा हेरफेर, संसोधन तथा खारेजी गर्न सक्नेछ ।